

Member of:
DIRECTED BY EDITORIAL BOARD
Published weekly by "Our Voice" Publishing
Co., 1235 Queen St. W., Toronto. - L.E. 6-2186
Printed by Litara Printing Co., Toronto
Subscription: Canada \$ 4.00, all other
Countries: \$ 6.00

NAŠE HLASY

INDEPENDENT CZECHOSLOVAK WEEKLY—NEZAVISLÝ ČESKOSLOVENSKÝ TÝDENÍK

No. 18 (316) Vol. IX.

Authorized as second class mail by the Post Office Department,
Ottawa, and for payment of postage in cash.

Saturday, May 4, 1963.

MILOSLAV ZLÁMAL

Bohatier Štefánik

(44 výročie tragickej smrti)

"Ešte nerozkvitli všetky jablone
a od prvého mája boli iba štyri dni,
ovečky sa už pásly-
blázilo sa vtedy k poľuďni
a celý národ čakal.

A tak, ako hviezda padá z neba nadol
tak on, mŕtvny, drahé dieťa,
do svojej rodnéj zeme podol"

U Generála Dr. Milana Rastislava Štefánika začíname smrťou, nie narodením. Od 21. júla 1880 až do 4. mája 1919, teda od jeho narodenia až po smrť uplynulo len 39 rokov a skončil sa jeden ľudský život a zostalo jedno ľudské dielo - dielo, ktoré nezomiera. ŠTEFÁNIKOV ŽIVOT.

Ak hovoríme o Štefánikovi, nemáme pocit, že hovoríme o mŕtvom. Narodený v malej, nepatrnej dedinôčke, syn chudobného evanjelického farára, telesne tak slabý, štyrikrát pri vojenských odvodoch vyhlásený za neschopného nosiť a udržať v rukách zbraň, navštevuje školy pomocou štipendií s vyznamenaním; vo veku 24 rokov doktor filozofie, 25 ročný astronóm vo Francúzsku; 30 ročný získava povest svetového hviezdára, 34 ročný prostý vojak, 38 ročný generál, 39 ročný československý minister národnej obrany a stále francúzsky štátny občan.

ŠTEFÁNIK VOJAK.

V roku 1915. koncom novembra, vysoký francúzsky dôstojník na srbskom fronte bol svedkom stretnutia sa so Štefánikom: "Opäť som ho uvidel v Mitroviciach za úplného ústupu, keď nám pri úteku pred nepriateľom zostávala len vyhládka na prechod albánskych hôr uprostred zimy, bez máp, bez živobytia, v naprostom nedostatku všetkého. Našiel som Štefánika natiahnutého na mlátie úbohej albánskej chatrče, so strhanými rysami a s pohľadom bolesti v očiach. Pritiahol ma ku sebe, pobožkal a zašeptal mi do ucha: Umrú. Moja rana na žalúdku sa opäť otvorila. Nemci sú tu. Nechcem upadnúť do jejích rúk. Môj revolver ma zachráni pred šibenicou. Odídem zo sveta s menším zármutkom, pretože som sa shľadal s tebou. Ty si bol dôverníkom mojich snáh. Chcem ti sveriť svoje papiere. Odovzdáš ich Masarykovi do rúk. Povedz mu, že moja posledná myšlienka patrí mojej zemi a jemu. On je nositeľom nádeje všetkých."

Štefánik bol však predsa zachránený a podľa správ od svojich srbských priateľov vedel, že Masaryk je vo Švajciarsku.

ŠTEFÁNIK POLITIK.

Dr. Eduard Beneš píše o prvom stretnutí so Štefánikom: "V tom čase, okolo 10. decembra 1915 sme sa prvý raz stretli. Dohodli sme sa hneď bez ťažkostí o celom pláne, spoločnej práci politickej. Štefánik naznačil, čo by myslel, že by sa dalo vo Francii urobiť. Chcel využiť pomoci niektorých svojich priateľov, menovite De Monzieho, a potom niektorých žurnalistov, najmä Sauerweina z "Le Matin". Žiadal ma, aby som zašiel do Londýna k profesorovi Masarykovi, predostrel mu náš spoločný plán žurnalistickej a propagačnej práce a súčasne žiadal, aby prišiel do Francie k oficiálnemu rokovaniu s vládou, až my situáciu predchádzajúcou prácou pripravíme..."

... Rokovanie Masarykovo s Briandom bolo prvým našim politickým úspechom; Briand dal na to oficiálne vyhlásenie, že francúzska vláda s našou akciou sympatizuje a súhlasí súčasne s protigermányským Masarykovým plánom politickej reorganizácie Európy. Po tomto politickom úspechu v spoločnom našom rokovaní, bolo rozhodnuté povolať do Paríža poslanca Düricha, dohodnúť celý organizačný plán a založiť spoločný orgán pre celú našu revolučnú činnosť. Tak došlo vo februári 1916 k založeniu Československej národnej rady, ktorej predsedom bol prezident Masaryk, miestopredsedom poslanec Dürich, zástupcom Slovákov Štefánik (vtedy letecký poručík) a ja som bol postavený za generálneho tajomníka... Pri rokovaní o vybudovanie plánu tejto organizácie mal značný podiel Štefánik. Tak začala naša spoločná práca vo vojne..."

ŠTEFÁNIK ČECHOSLOVAK.

Štefánik v októbri v r. 1917 pri prejave v českej sokolovni v Chicagu na Lawndale Avenue povedal: "Ja verím, že sme jeden národ. Rozdiel medzi nami je malý. Antropologicky je dokázané, že sme jedno — rozdiel je len rečový. A v reči si rozumieme. Šesť ročné slovenské a české diety sa spolu dorozumejú." Pavlovi Jamarikovi v hoteli Nassau na Long Islande v New York, v novembri toho istého roku, Štefánik povedal: "Slováci s Čechmi sú jeden národ. To je dokázané vedecky i historicky a rečové. Medzi nami nie je ani takého rozdielu ako medzi Prusmi a Bavorci alebo inými nemeckými kmeňmi alebo Talianmi. My sa rozumieme. Politicky sme jednak potlačení. Sme rozdelení len preto, aby nás ľahšie premohli, a keď sa nám nedostane slobody, je to len otázka času, čo nás úplne zničia..."

Keď bol v tej dobe Štefánik v Spojených štátoch amerických navštevovaný mnohými slovenskými delegáciami a vyskytla sa otázka slovenskej autonómie, rozhodne hlásal, že zo zahraničia nejakých záruk nemožno žiadať a stále o pomere Čechov a Slovákov tvrdil, že "Česi sú Slováci žijúci v Čechách a Slováci sú Česi žijúci na Slovensku".

ŠTEFÁNIK DIPLOMAT

Hrozne ranený, špatne vyliečený, nemocný, že každú chvíľu zamdlieval, nikdy sa neposťažoval, neobmedzil svoje úsilie, na bledej tvári zostal úsmev. Pomali umieral, ale pracoval na ceste k slobode.

Pri ogranizovaní legionárov v Taliansku v okolí Neapola, kde bolo asi 22 tisíc našich zajatcov, Orlando, taliansky ministerský predseda spomína so zahraničným ministrom Soninom takto na Štefánika: "Vtedy som hovoril já i Sonino Štefánikovi: Ako chcete, aby sme prijali ponuku ľudí, ktorí sa zasväťujú obeti a smrti, zatiaľ čo my vám nemôžeme nič zaručiť?"

"A kto od vás žiada záruk?", odpovedal Štefánik. "Nežiadam od vás žiadne záruky, žiadnu oplátku. Nežiadam od vás ani záväzok ani záruk, nežiadam od vás ničoho. Žiadam vás o jediné, aby ste ľudom, ktorí chcú zomierať za vlasť, dali možnosť zomrieť..." a tieto slová boli prednesené mužom, ktorý ich cítil, nás presvedčili.

NOVÁ VLÁDA - VLÁDA ČINU?

Nová kanadská vláda Lester B. Pearsona svým složením není velkým překvapením. Staří a zkušenější předáci Liberální strany poneseou hlavní zodpovědnost za úspěch či neúspěch Pearsonovy vlády: Walter L. Gordon (finanční), Paul Martin (zahraničí), Mitchell Sharp (obchod), Lionel Chevrier (spravedlnost). Nejmladším členem vlády je žena, energická Judy Lamarsh, jež byla jmenována ministrem zdravotnictví. Judy Lamarsh je 38 let. Starý liberální bojovník John W. Pickersgill je ministrem vnitra a současně vůdcem strany v parlamentě.

Pearsonova vláda si stanovila ctízdostivý program: svolání parlamentu na 16. květen; červnový rozpočet; podepsání smlouvy se Spojenými státy o použití a kontrole nukleárních zbraní na kanadské půdě; zrychlení ekonomického pulsu a snížení nezaměstnanosti; zlepšení sociálního zákonodárství.

Nejen ve vládě, ale i mezi liberálními poslanci v parlamentě je dlouhá řada neobyčejně schopných lidí. Teprve čas ukáže, zda příslib jejich talentů přinese očekávané ovoce.

I VYVOLENÍ VOLÍ SVOBODU

SLAVNÝ SOVĚTSKÝ PIANISTA DÁVÁ PŘEDNOST
ANGLII

Před dvěma roky hostoval v Paříži leningradský balet. Jednou z nejzářivějších hvězd této slavné společnosti byl Rudolf Nurejev. Rudolf Nurejev se do Ruska nevrátil. Volil svobodu a dnes je hvězdou anglického "Royal Ballet". Torontští diváci budou mít příležitost obdivovat tohoto sensačního tanečníka v O'Keefe Centre ve dnech 4. až 9. června.

V těchto dnech oznámil v Londýně Vladimír Ashkenazy, pravděpodobně nejnadanější ruský pianista mladé generace, že až na další se do Ruska nevrátí a bude žít v Anglii. I když rozhodnutí Ashkenazyho bylo asi do značné míry ovlivněno jeho ženou, která se narodila v Islandu a dlouho žila v Anglii, je také nesporně dalším případem rostoucího protestu ruských spisovatelů a umělců proti nesvobodě v Sovětském svazu. Proti nesvobodě, která v případě Nurejevové a Ashkenazyho měla třeba zlaté lemování materiálních výhod a osobních výsad.

SPOJENÁ ARABSKÁ REPUBLIKA ČÍSLO DVĚ

JORDANSKÝ KRÁL HUSSEIN V NEBEZPEČÍ

První Spojená arabská republika, vyrostlá z rúžového opojení Nasserovy vidiny moderní arabské veleříše dlouho nevydržela: zanikla z mnoha důvodů: nesvornosti, zárlivosti, předčasnosti. Nyní přichází v novém vydání. Egypt, Syrie a Irak se dohodly že se spojí ve federaci, avšak kdy se tak stane a jakou formou a jiné podružné otázky byly zatím moudře ponechány budoucnosti.

Mezitím vlna Nasserismu zasahuje stále mohutněji do blízkého Jordánu, kde statečný král Hussein znovu bojuje o svůj politický život. Vyskytují se zprávy, že Spojené státy by přijaly začlenění Jordánu do arabské federace bez velkého protestu, poněvadž v arabské jednotě vidí přehradu proti komunismu a tón komunistických novin za železnou oponou, zřejmě rozčarovaný Nasserem, nasvědčuje, že Američané nejsou daleko od pravdy. Co však v případě Husseinova pádu udělá Israel, je jiná otázka. Čím silnější arabská jednotá, tím ohroženější je posice Israele.

TATRÁNSKÉ ROKOVÁNÍ

Pražský rozhlas oznámil že "ve Vysokých Tatrách se sešli první tajemník ústředního výboru Polské SDS, Wladyslaw Gomulka a první tajemník ústředního výboru KSČ, Antonín Novotný." Komuniké neuvádí mnoho podrobností, kromě věty, že "spolu hovořili... především o dalším prohlubování vzájemné hospodářské spolupráce."

A keď sme dávali súhlas, mali sme slzy v očiach...

V Rusku na Sibíri, na závrtné účty admirála Kolčaka za rekvizície Štefánik odpovedal telegramom: "Nespěchá! Postrádáme ještě od vás účty za zem, kterou na Sibíři zaujímají hroby Čechoslováků, padlých za vaše Rusko. Až přijedu do Francie, povím spjencům, jak to v Rusku vypadá, otevřu všem oči a přesvědčím je, že naše vojsko za takových okolností nemá čeho v Rusku pohledávat a že již mělo být dávno ve vlasti!"

ŠTEFÁNIKOVA SMŤ.

Dr. Ján Halla o tragédii u Vajnora a páde lietadla "Caprony" píše: "Hrôzou sme zatajili dych... Lietadlo nad Vajnorami sa vracia okruhom... vo výške asi 33 metrov obracia sa predkom dolu a rýchlym pádom mizne za jelšovým hájom... francúzski vojaci, ktorých Štefánik poslal, aby pripravili jeho slietnutie, ukazujú na zlovestný dým nad stromami hája..."

... Cez brázdny vodou naplnené bežím k lesíku, predierame sa krikmi a s úžasom vidíme dohorievajúci aeroplán a tri bezvládne telá na poľnej ceste. Jedno telo bol náš Štefánik. Nebolo možné sa zdržať plaču...

Odkrývam letecký šišak, tie okúzľujúce oči sú zavreté, z nosa tečie malý pramienok krvi. Srdce nebije, ale telo je ešte teplé. Na ruke retiazka zo zlatých peniazkov a na peniazkoch písmeny: Amor — Roma. Na prsiach list sľubenici: Volá ma vlasť, sbohom (Adio) Julianna...

"Spi, generdie! Spi sladce!
Pod zemí rodnou, kde smŕtné voní
mateřidouška!
Za dne nad tebou žľvot šumí,
ruch voľného ľľdu!
Za noci mlčŕ vysoké hory.
však nad tebou plďčŕ hvězdy..."

THE WARSAW GHETTO

By JOSEF CERMAK

Last week Jews all over the world commemorated the 20th anniversary of the uprising in the Warsaw Ghetto — a rebellion of 40,000 Jews against the German garrison. They also honoured the 6,000,000 Jews who died at the hands of the Nazis.

At Toronto, the ceremony was attended by one of the finest Lieutenant-Governors this Province has ever had, J. Keiller Mackay and the very able Premier, John P. Robarts. In his brief message Premier Robarts said:

"If history has not taught us that we are all brothers, then history has taught us nothing. If we do not accept this fact, then perhaps the fate that stares us in the face is deserved — the destruction of our society as we know it."

And indeed we may ask whether history has taught us anything. The nightmare of the Nazi concentration camps has been replaced by the not much milder cruelty of the Communist concentration camps. If anyone needs more evidence, the book of Alexander Solzhenitsyn "One Day in the Life of Ivan Denisovich" published in the Soviet Union and by no means doing full justice to the subject, should suffice.

Nor is the curse of Nazism by any means dead. We see men who have joined forces with the pestilence of Nazism in positions of influence. We see men, even members of Parliament, expressing admiration for the leaders of Hitler's Germany. We see manifestations of discrimination not only against Jews but against other minority groups all around us.

This is not to say that either Jews or other nationalities are without guilt. Hannah Arendt is presently publishing a series of articles in "The New Yorker" in which she shows the role of the Jewish leaders in the destruction of their own people. She shows how Jewish officials cooperated in compilation of the lists of persons and of their property, in securing money from the deportees to defray the expenses of their deportation and extermination. She shows that Jewish policemen in Berlin were sometimes more brutal and more corruptible than the Nazis, that Heinrich Heydrich, the bloody protector of Bohemia, and Hans Franck, the no less bloody governor-general of Poland, were at least half-Jewish.

At the same time, Rabbi Reuben Slonim, in the "Toronto Telegram", published a series of articles in which he stated that Israeli Arabs should be allowed first class citizenship and that Israel is menaced by creeping tyranny.

The presence of Jewish or any other blood in one's veins is not a guarantee of purity, innocence and tolerance. There is a beast in all of us. We all have our temptations and unconscious streaks of sadism and cruelty. In one way or another each of us worships the God of success, social status and riches. And most of us are willing to pay the price.

If we are to emerge from darkness which seems to be engulfing the whole of our universe, if we are to correct the drift to a society of technological perfection and spiritual aimlessness, if we are to heal the sickness of loneliness draining the joy of life from an ever-increasing chain of individual human beings, we all must learn to seek the truth with the same courage with which Hannah Arendt and Reuben Slonim are prepared to see fault with their own race; with the same courage with which Thomas Masaryk attacked the sacred lies with which his own people sought to glorify their past. Each of us must realize that with the shrinking earth and the faith of our forefathers shaking in its foundations the sphynx of life looms larger and more enigmatic with every passing year. That if anything can save us it is a painful search for truth, capacity for repentance and boundless tolerance for each other.

MÁTE ZAPLACENÉ
"NAŠE HLASY"

OSLAVY 1100HO CYRILOMETODEJSKÉHO VÝROČÍ V NEDELI 19. KVĚTNA 1963 V KATEDRÁLE SV. MICHALA, BOND ST, 12. HOD. V POL.
7. HOD. VEČER MASARYKOVA HALA SLAVNOSTNÍ ŘEČNÍK DR. ŠTORM GENERÁLNÍ TAJEMNÍK SPOLEČNOSTI PRO VĚDY A UMĚNÍ Z USA

ČESKOSLOVENSKO VYNIKÁ — V ZAOSTÁVÁNÍ

V RUMUNSKU VZROSTLA ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ PODSTATNĚ

Hospodářská komise pro Evropu — jeden z orgánů Spojených národů — uveřejnila obsáhlou a pronikavou studii o vývoji hospodářství v Evropě v roce 1962. Z části, která se týká vývoje v Sovětském svazu a ve východní Evropě, je patrné, že Československo vyniká v tom, že v roce 1962 pokulhávalo za ostatními komunistickými zeměmi takřka na všech úsecích hospodářství a v mnohých mělo největší obtíže a problémy.

V celé východní Evropě se růst hospodářské základny v posledních třech letech zpomalil a v roce 1962 dosáhl pouze tři procent. V Československu však hospodářství nezvratně prakticky vzbud.

V celé východní Evropě byly výsledky zemědělské výroby v roce 1962 hluboko pod plánu. Vín tu má zčásti počasí, ale hospodářská komise pro Evropu poznamenává, že vliv počasí na úrodu se postupně stále zmenšuje; důvodem je rozvoj zemědělské technologie ve většině zemí. Některé země také lépe vynízají pracovních sil na venkově tím, že podporují živočišnou výrobu a industrializaci.

Zahraněční obchod vzrostl ve všech východoevropských zemích, zejména však v Československu. Obchod Československa s jinými komunistickými zeměmi vzrostl sice o 11 procent, ale obchod se zeměmi svobodného světa klesl o 3 procenta. Obchod se Sovětským svazem představuje pro Československo 73 procent celkového zahraničního obchodu. Pro srovnání uvedme, že obchod Maďarska se západními zeměmi vzrostl loni o 4 procenta, s méně vyvinutými zeměmi svobodného světa o 21 procent.

S výjimkou Rumunska, kde vzrostly podstatně, se životní úroveň a kupní síla ve východní Evropě zvýšily jen nepatrně a v některých zemích poklesly. Důvodů je několik: intenzivní akumulace investičního kapitálu, zvýšené výdaje na zbrojení, neochota nebo neschopnost zvýšit domácí výrobu potravin nebo je dovážet ze zahraničí, neschopnost rychle se přizpůsobit spotřebitelské poptávce, chybně sortimentovaná výroba a nedostatečný rozlet zboží. V Československu k tomu dále přispívá stagnace produktivity práce.

AMERIKA "HRAJÍCÍM KONTINENTEM"

VÝKONNÝCH HUDEBNÍKŮ STALE PŘIBÝVA

O Americe bude lze brzy říci, že je to "Hrající kontinent". Neboť hudební amatérů tu přibývá rok od roku rekordní rychlostí. Kdyby rostl tento počet hudebních amatérů tak jako v posledních letech, nebude za chvíli Američana, který by nehrál, nedrnlal, neklimpal, nefoukal do nějakého hudebního nástroje.

Hudební pedagogové si kladou otázku, jak se stalo, že je dnes ve Spojených státech na třicet čtyři miliony amatérských hudebníků, kteří mají v majetku třicet devět milionů hudebních nástrojů. (Což napovídá, že nejeden z těchto amatérů hraje na víc než na jeden nástroj.) Promítne-li se tato skutečnost do hospodářského života, znamená to, že jen za rok 1962 bylo prodáno ve Spojených státech hudebních nástrojů za šest set třicet milionů dolarů. Hudební pedagogové na tuto otázku odpovídají takto:

Předně: Ve školách se věnuje hudební výchově větší počet hodin i zvýšená pozornost.

Za druhé: Lidé mají více volného času, protože se v mnoha pracovních odvětvích zkracuje pracovní doba.

Za třetí: Lidé mají více peněz, protože i při zkrácené pracovní době jejich příjmy stoupají.

A za čtvrté: Je to nesporný vliv gramofonových desek, roz-

hlasu a televise, které popularisují hudbu v nejširších vrstvách v pravém slova smyslu ve dne — v noci.

NÁLADA V ČSSR

Z několika různých soukromých pramenů došlo nejnovější zpráva o situaci v Československu, které velmi shodně líčí neutěšený obraz dnešního života. Avšak zároveň je na nich potěšitelné to, co říká o náladě a smýšlení lidí a jejich stanovisku k režimu.

Návštěvník, který už byl v Československu před několika lety, říká, že se mu dnešní všeobecná mentalita Čechoslováků líbila mnohem víc. Před lety se ho ještě mnohdy snažili přesvědčovat o výhodách režimu. Tentokrát však už nepřišel ani jeden s podobným argumentem. Starší lidé jsou ovšem už dnes vesměs unaveni, špatně se stravují a jsou špatně oblečení a většinou se již smířili s myšlenkou, že za jejich života se věci nezmění.

Z BURLINGTONU

Manželům Šutovým z Burlingtonu se 3. dubna narodil pěkný chlapec. Šutovi mají nyní dva syny a dcerku. Rodičům i dědečkovi a babičce (manželům Čechovým) srdečně blahopřejeme.

TŘETÍ CHRUŠČEVŮV POKUS SPOUTAT SVOBODU

SVOLAVAJÍ ÚSTŘEDNÍ VÝBOR PROTI UMĚLCŮM

Sovětská komunistická strana svolává na 28. května svůj Ústřední výbor, aby přivedla k poslušnosti odbojné spisovatele a umělce. Hlavní projev učiní Leonid F. Iljičev. Chruščevy ideologický mluvčí. Účelem zasedání je zajištění stranické kontroly nad uměním, literaturou, výchovou, tiskem, rozhlasem a televizí. Komunistická strana pravděpodobně sloučí svaz spisovatelů se svazem výtvarných umělců, od čehož si slibuje lepší kontrolu nad jejich tvorbou. Jako příští kat, jemuž se uloží střežit nebezpečné myšlenky, se uvádí Alexandr Čakovský, oficiální sovětský kritik a spisovatel, jehož jméno se poslední dobou uvádí stále častěji v souvislosti s krocním odbojného ducha sovětských umělců.

Od doby, kdy Chruščev prohlásil Stalina veřejně za největšího

zločince všech dob a kdy tak nechtě rozpoutal v Sovětech vlnu svobodnějšího myšlení, je to již po třetí, kdy se opět snaží je potlačit. Oba přelicházející pokusy ztroskotaly a není pochyby, že ztroskotá i tento třetí pokus. Všechno zdravé v Sovětském svazu ochutnalo svěží vzduch a nedá se nanovo uvěznit v stalinském dusnu. Sovětští umělci si již uvědomili, že je jejich povinností mluvit pravdu, přesvědčili se, že široké sovětské vrstvy vítají tuto pravdu s otevřenou náručí, a nikdo je již nedoučí propagovat lež.

Kromě spisovatelů jsou to dnes také malíři a sochaři, kteří zásadně odmítají stranickou linii ve své tvorbě a navazují na západní umění. Ironii osudu byl to Rus — malíř Kandinský, který podstatně ovlivnil abstraktní rysy západního malířství.

VYLÉČÍ ŽALUDEČNÍ VŘEDY ZA HODINU

CHIRURG - SPECIALISTA SE ZBAVIL ZAMĚSTNÁNÍ

Dr. Antonín Bradáč — Doktor Wangenstein je z nejslavnějších amerických chirurgů — specialista na operace žaludku.

Doktor Wangenstein je členem lékařského sboru na slavné Mayo Klinice v Rochesteru ve státě Minnesota.

Doktor Wangenstein je první chirurg, který v zájmu vědy a svých pacientů, připravil sám sebe o chirurgickou praxi.

Doktor Wangenstein dik své vlastní léčebné metodě nemusel vzít do ruky operační nůž už tři roky.

Žaludeční vředy jsou choroba tak rozšířená, že už skoro jako samozřejmost se předpokládá u silných kuřáků a u lidí popudlivých, snadno vznětlivých nebo u lidí, kteří mají stále z něčeho strach. A kdo by v těchto nejistých, atomicko-raketových dobách netrpěl úzkostmi o budoucnost svou i o budoucnost světa? Dík poznatkům lékařské vědy se už přišlo na to, že žaludeční vředy nejsou způsobovány určitými jídly, nebo příliš ledovými či příliš horkými potravinami a nápoji, či jídlem příliš kořeněným... a tak dále, jak se tomu dlouho věřilo. Žaludeční vředy způsobuje nadbytek kyseliny solné, kterou si sám žaludek vyměňuje z malých, ale nesčetných žláz. Protože nikotin a rozčilování podporuje činnost těchto žláz, mluvil jsem na začátku o tom, u koho jsou žaludeční vředy nejčastější.

Léčení žaludečních vředů bylo až do nedávna velmi vznešlé, a často po nefungující mlčné dietě se musel dát pacient operovat. Ale, jak se zdá, i chirurgickým zákrokům je už konec — dik doktoru Wangensteinovi, který za svůj život operoval tisíce a tisíce

žaludečních vředů a právem si vysloužil pověst jednoho z nejlepších žaludečních operátorů.

Doktor Wangenstein si však — abych tak řekl — užil věter, na které seděl. Vyzkoumal totiž, že teplota pod 20 stupňů Celsia dočasně zastaví tvorbu žaludeční kyseliny, a tedy také tvorbu kyseliny sírové, vyvolávající žaludeční vředy. Od tohoto objevu k praktickému použití byl už jen krůček. Doktor Wangenstein si dal sestavit miniaturní balonek, zavěšený na tenké gumové trubice, a tento balonek dal spojit pacientovi, trpícímu žaludečními vředy. Nemocný si po spojení balonku klidně lehl na hodinu do postele a lékař po celou hodinu vsířoval do balonku gumovou trubičkou ledový alkohol. Tak se u hodinu žaludek schladil pod dvacet stupňů pod nulou — ale žádný z pacientů si nestěžoval na chlad v krku a nikomu neomrzl jazyk, jak by se mohlo předpokládat. Výsledky této léčby jsou sensation. Všechno pálení a bolest okamžitě přestaly a nevrátily se nejméně šest měsíců. Doktor Wangenstein už vyzkoušel tuto metodu na tisícovkách pacientů — u všech se zdárem. U zvláště zatvrzelých nebo pokročilých případů se musí toto "zmrazování žaludku" po šesti měsících nebo po roce opakovat. Ovšem: doktor Wangenstein od této doby, co vynalezl tuto léčebnou metodu, neměl příležitost vzít operační skalpel do ruky. A jako chirurg se bude muset asi specializovat na něco jiného. Neboť roentgen ukázal, že u naprostě většiny nemocných po jednodinovém ošetření, či zmrazení, žaludeční vřed se docela zahojil a zmizel.

"NÁŠ PRODAVAČ NÁŠ PÁN"

"Za socialismu se leccos mění. Změnilo se i heslo 'Náš zákazník — náš pán'. Prodaváči se již netváří, že zákazník je jejich pán. Jaképak za socialismu pokrytectví! Pracuje se prostě a jednoduše: máme — nemáme."

Toto přiznání čteme ve Večerní Praze z 13. března, která uvádí různé příklady "socialistických vymožeností" při nakupování v es. obchodech:

"Příklad. Přijdete do krámu. Pult obsypaný koupěchtivci, za pultem prodáváčka. Stojíte pokorně nějakou tu minutu a když se vám zdá, že uzrál čas, vystřelíte otázku: 'Máte prosím sukni se zelenou kostkou?'

'Nemáme!' odpoví prodáváčka stručně a obrací se k dalšímu střelci.

Způsobně počkáte až na vás znovu přijde řada. 'A sukni s modrou kostkou — tu máte?'

'Nemáme!' Znovu čekáte.

'A sukni s červenou kostkou?' vypálíte s nadějí.

'Nemáme!' Čeká se dál. 'A s nějakou jinou kostkou?'

'Je tady jenom béžová!'

'Mohu ji vidět?'... Pouze jedinec se silnými nervy a s ocelovou vůlí si troufne zboží ozkusit, vrátit a žádat jiné nebo klade prolavče další otázky jako: kdy dostanou sukne se zelenou kostkou, přicházejí-li ještě vůbec nějaké, a tak podobně. Nakupovat, pane, není žádný spás!'

"SVOBODNĚ"

ROZHODOVÁNÍ V JZD

pod Pleši na Příbramsku sklídilo loni jen 15,4 q pšenice, 18 q žita, 18 q ječmene, 85 q cukrovky a 35 q brambor na hektar. Místo plánovaných 15 korun, vyšla jim pracovní jednotka jen na deset korun.

Družstevník Vitásek na schůzi prohlásil, že takhle špatně nehošpodařili, když měli samostatné družstvo v Záhořanech. Tehdy dodávali skoro 190 kilo masa z každého hektaru, obilí sypalo kolem 25 metráků a jednotka bývala až dvacet korun. Sloučení nám přineslo zklamání — zakončil své výklady.

Na poznámku, že nemá smysl pořádek se mezi sebou oddělovat, když se sloučení odhlasovalo, prozradila jedna z družstevnic, jak to s tím hlasováním tehdy bylo.

"Přišel na schůzi soudruh Milický z ONV v Příbrami, praštil pěstí do stolu až poskočily sklenice a křičel: 'Sloučení se takhle udělat musí, to je linie! A kdybyste tu měli sedět na dvaceti schůzích, tak na nich budete sedět tak dlouho, dokud to neodhlasujete!' Abych nemusila sedět ještě na devatenácti schůzích, raději jsem už na té první byla pro — přiznala se družstevnice Ramboušková.

PROMLUVA, KTEROU GENERAL HRABĚ OLIVIER WALLIS MĚL K VRCHNOSTENSKÝM ÚŘEDNÍKŮM V ROCE 1775 PO SELSKÝCH BOURÍCH

(K ZASOBOVACÍM OBTÍŽÍM V ČSSR.)

"Nemyslim, že je jeden mezi Vámi, jenž by neuznával, že sedlák je základem země, a že tedy JMCi (Její Císařské Milosti, Marie Terezie), pak vrchnostem a neméně i Vám, pánové, na tom musí záležet, vši pěči ba vši pili na to vynakládat, aby sedlák byl udržán a povložen do vyšších poměrů vyzdvižen. Zhýne-li sedlák, pak jenom věřte, že i vše co sedlákem není, spolu zahyne. Na Váš záleží, abyste k tomuto důležitému podniku nejvíce přispěli. Vy žijete se sedlákem, Vy jste pořád s ním a zákon, ať mu rozumí či ne, Vámi se k němu dostane. Udělejte mu ho srozumitelným, získejte nejprve jeho důvěru; pak, věřte tomu jistě, bude mu všechno možno; dokud ale sedlák Váš ještě nenávidí, pak ať s ním máte potíž. Tak tomu bylo ještě vždy na tomto světě, že nenávidění vůdce jen tak dlouho řídili poddané dle své vůle, dokud působila jejich přemoc a převaha; a malá náhoda leckdy násilí přetrhla — pak bylo i vše ztraceno. Kdežto láska a důvěra ve všech dobách vázala nemoz-

žitelné pouto mezi rozkazem a poslušností. — Ale slyším Váš říkat: Sedlák je hloupý, je zlomyslný, je zpuštělý, není s ním k porizení, dávky jsou velké, on se na ně nevzmůže, to vyčerpá jeho síly — tedy máme před sebou trapné postavení. Já řku s Vámi, že sedlák je hloupý, částí zčásti zlomyslný, je snad bývá i zlá; a připouštím také, že jenom neuvědomělý, hloupý lid se odedávna bouřil, bylli utlačován. A ie odpoví, kterou na to musím dát Vám i sobě, nemůže než vzbudit soustrast a shovívavost. — Teď záleží hlavně na Váš, abyste působili ve prospěch obecného pokoe, a nejvyšší úmysl JMCti podporili. Abyste určité cíle dosáhli, užijte všeho, abyste prve získali důvěru poddaného, kterou musíte nejříve mít, chcete-li ho řádně vést. Ale jestli nenávisným chováním vůči poddanému si získáte zase jeho nenávisť, přivádíte zkázu svých vrchností a svou vlastní, a přivádíte si spravedlivou nespokojenost a nemilost naší nejmilostivější paní. A abyste určité získali důvěru, buďte spravedliví

a slušní. mějte před očima povinnost lásky k bližnímu, ukazujte ji náležitou měrou sedlákovu za všech okolností. Buďte na něho vlníni, hovorní a dobrotiví, ne však hrubí, hrdí a pyšní. Jedním slovem, považujte ho za člověka a křestana jako Vy; a považte při tom, že nebytí sedláka, byste také neměli chleba a přestali být úředníky."

(Podle znění, uveřejněného v "Archivu Českém.") Tato promluva císařsko-královského generála není zajiště bez zajímavosti pro dnešní Ministerstvo zemědělství v Československé socialistické Republice a pro správn JZD: obtíže jsou dnes tčtč jako před 200 lety — sedláci nestačí odvádět dávky, jsou nespokojení, bouří se, a vrchnostní úředníci si tudíž stěžují na lenost, nevědomělost a zlomyslnost sedláků. Prostředky, které za takových okolností doporučoval generál Wallis, dnes ovšem nepřicházejí vřecky v úvahu — nelze žádati, aby se úředníci JZD považovali za křesťany. Rozdíl mezi tehdejšími a dnešními poměry vyplývá ještě zřetelněji, podíváme-li se na "Stížné body", které byly dány krajským úřadům nedlouho po tom, co generál Wallis jakožto c. k. komisař vydal vrchnostenským úředníkům sřehu uvedeně směrnic. Krajským úřadům byl

totiž dodán jakýsi seznam zlořadů, kterých se vrchnostenské úřady častěji vůči poddaným dopouštěly; úřady zeměpanské měly dbáti na to, zda sedláci v těchto bodech mají proti vrchnostem nějakou stížnost. Zjistili jsme ovšem celou řadu bodů, které vláda Marie Terezie zakazovala jakožto prý protiprávní útok poddaných, zatím co ony jsou běžnou a soustavnou praxí dnešních Jednotných Zemědělských Družstev a pracovních brigád. Vyjmenujeme řadu takových způsobů, které byly tehdejší vrchnostem zakazovány:

Je-li poddaný poslán při robotě na dalekou úřu, nedodržeti předepsaný výdaj krmiva pro jeho koně, a peněz na jeho stravu a na ustájení toho koně. (Sledujte stále nářky na nedostatečné opatření poddaných na pracovních brigádách.)

Svěmoceně stažení poddanských pozemků k ruce vrchnosti; a zejména bezprávné odnětí pozemku, které si poddaný zakoupil. (Dnešní vrchnost nejenom stáhla do JZD všechnu polní půdu poddaných, nýbrž bere jim ještě t. zv. zahuměnky, které jim byly výslovně vyhrazeny.)

Zasahovati do poddanského majetku a překážeti v jeho užívání. (Tot celý smysl dnešní vládní politiky.)

Bezprávné stažení poddanských pozůstalostí k rukám vrchnosti. (Tohoto přečinu se dnešní vrchnost tolik nedopouští a sice proto ne, že děti sedláků vzhledem k nesnesitelným robotním poměrům samy z venkova sbíhají a pozůstalost opouštějí.)

Nedodání kupních smluv o zakoupených poddanských pozemcích. (Tím, jak známo, začala zemědělská politika KSC: sedláckům byla německá a velkostateká půda slibována, ale za nic na světě nebylo lze dosáhnout zapsání vlastnictví do pozemkových knih.)

Nedovolené sbírky peněz a vymáhání jich na poddaných. (Podání nenustále podporují všechno možné obnosy, které nejsou obsaženy ve státním rozpočtu a v zákonem zdanění. Ide o dobrovolné sbírky, kterých se účastní každý kdo nechce být převyho-

ván.) Trestání poddaných bitím a nadměrnými tělesnými tresty nebo mimořádnými trestními stroji. (Takovéto "porušování socialistické zákonitosti" připouští i tisk KSC, když se ho dopustili vrchnostní úředníci již mrtvi nebo v nemilost upadlí.)

Obsah těchto "Stížných bodů" dodá teprve pravé příchuti promluvě generála Wallise. Jindřich STŘEDA

KŘESŤANSTVÍ PŘIŠLO ZE ZÁPADU

ALOIS ROZEHNAL

Nejdůležitější střediska Velkomoravské říše ležela na jihovýchodní Moravě a jihozápadním Slovensku. Byl to systém dobře vybudovaných pevností (hradů), na nichž byla sídla velmožů. Archeologický výzkum se v posledních letech soustřeďuje na tato střediska a soustavně odkrývá pozoruhodné zbytky chrámů, sídlištních architektur a rozsáhlých hřbitovů, které obsahují množství užitečných i ozdobných předmětů. Vyspělé klenotnictví tehdejší doby dovedlo již úspěšně napodobovat složité byzantské vzory, které tehdy předčily všechny evropské šperky. Stavebnictví bylo na takové výši, že se mohlo odvážit nejen velmi vyspělých taveb, složitých bran a opevňovacích zařízení, ale že úspěšně zvládlo i stavbu kamenných kostelů (Staré Město a Modrá na Moravě) podle důmyslných architektonických plánů.

Anonymní latinský pramen "Conversion Bagoariorum et Carantanorum" ("On the Conversion of the Bavarians and Carinthians") z roku 871 nám vypráví o velkém hradě "Veligrad" (Velehrad) na území Velké Moravy, o opevněném hradě "Dovina" (Děvín) a jiných hradě, ale kde leželo hlavní město nebo centrum Velkomoravské říše, zůstává dosud nerozřešenou otázkou. Věda poslední doby se kloní k názoru, že to bylo ve střední části jižní Moravy. Proto se vykopávky soustřeďují na nejvýznamnější hradě: doby Velkomoravské říše, k nimž náleží Staré Město u Uherského Hradiště a nedaleká Modrá u Velehradu, Mikulčice u Hodonína a Pohansko u Břeclavě na jižní Moravě, jakož i Nitra a Děvínská Nová Ves na Slovensku.

VYKOPÁVKY VE STARÉM MĚSTĚ

Velkou pozornost vyvolaly vykopávky prováděné ve Starém Městě v letech 1948-1951, kdy byly odkryty základy dvou zděných kostelů (stavených s vápennou maltou), pocházejících z IX. století. První z nich byl v rozsáhlém opevněném středisku "Na Valech" ("On the Mounds"), obklopen největším pohřebištem do té doby známým na území západních Slovanů. Druhý z nich, postavený "Na Spítálkách" ("Little Hospitals"), byl zřejmě zasvěcen sv. Klimentovi a je spojen s misí sv. Cyrila a Metoděje. První kostel ("Na Valech") nesouvisí však s působením cyrilo-metodějským a je staršího původu. Obě stavby mají kruhovitou architekturu s pulkrhovitou apsidou a odpovídají byzantskému stylu, který byl zde uveden řeckými misijci pronikajícími údolím Dunaje. Stejně zbytky rotundy třetího kostela, objeveného pod kostelem sv. Michala (1962), zřejmě patří ke kruhové architektuře byzantské z doby Metoděje. Další nálezy kostelů v blízkém okolí (na východ: Sady-Derfle, na západ: Modrá) potvrzují domněnku, že dnešní Staré Město-Velehrad je skutečně místem, kde stál "Veligrad" IX. století.

NALEZY U MIKULČIC

Nejrozsáhlejší území archeologických nálezů je v blízkosti Mikulčice u Hodonína, kde stál silně opevněný knížecí hrad s aglomerací řemeslnických obydlí (především města), kolem něhož se soustřeďoval náboženský a kulturní život. O rozsahu této akropole Velké Moravy svědčí obrovské pohřebiště (přes 11.000 nalezených kostů) a dosud 10 objevených staveb kostelů. První dva objevené kostely jsou z doby před příchodem soluňských bratrů (asi z r. 840-860). Z ostatních je nejvýznamnější basilika z doby jejich mise, jak dosvědčují nalezence mince byzantského císaře Michala III (842-867) tato basilika (objevená r. 1957), je nejmonumentálnější stavbou velkomoravského křesťanství, neboť má tři lodi, z nichž jedna končí polokruhovitou apsidou. Z dalších objevů je nejvýznamnější šestý kostel s freskami na vnitřních stěnách a s dvojitou apsidovou rotundou; pochází z první třetiny

IX. století (tedy před byzantskou misí), ale není odvozen z byzantského stylu, nýbrž z římské provincie tradice, dožívající v dunajské pánvi. Pod osmým kostelem byly nalezeny zbytky dřevěných staveb staršího slovanského sídliště z VIII. století. Odkrývání posledního objevu kamenné stavby kruhovitěho tvaru desátého kostela nebylo dosud skončeno, ale podle dosavadního předpokladu bude se řadit k nejstarším památkám tohoto hradě.

VYKOPÁVKY POTRVAJÍ 60 LET

Vykopávky velkomoravské akropole u Mikulčice byly zahájeny v r. 1954 a plánují se na 60 let. Tak dlouhé doby bude třeba nejen s ohledem na rozlohu hradě (přes 50 ha), nýbrž i s ohledem na obtížnost prací, neboť všechny církevní stavby jsou zahloubeny do objektů a vrstev nejstaršího slovanského osídlení. Ale pro zvláštní péči o tyto vykopávky nemluví jenom věcné důvody, nýbrž i politické hodnocení:

"Mikulčice byly už v VII a VIII. století pravděpodobným centrem Velkomoravské říše, státu západních Slovanů. Bylo to město s počtem asi 3000 obyvatelů, s několika kostely, hradě, akropolí, ve kterém byli pohřbíváni členové knížecích rodů se svými šperky a zbraněmi. Nálezy ukazují, že už v VII. a VIII. století existovaly v Mikulčicích nebo okoli dílny na zpracování bronzů a všechno neklamně svědčí o faktu, že šperky, které byly nalezeny v hrobech knížat, jakož i umně tepané ostruhy byly vyrobeny přímo na území centra Velkomoravské říše."

"Nejnovější archeologické objevy v Mikulčicích mají však i význam mezinárodně politický. Jsou nejpádnějším argumentem proti historikům, kteří z politických důvodů falšovali fakta, i proti novodobým lhářům a revanšistům, kteří hlásají, že žádný stát západních Slovanů na našem území neexistoval a že naše země jsou vlastně původu germánského. O naše nálezy se též zajímají vědecké kruhy v Anglii, USA a jinde. A o významu těchto objevů svědčí i skutečnost, že příští historický seminář Slovanů, na kterém se sejdou historici z mnoha zemí, bude uspořádán právě v Mikulčicích." (Rudé právo, Praha, 9. července 1959.)

POHANSKO NEJVĚTŠÍ HRADIŠTĚ

Největším dosud známým opevněným hraděm (rozloha 100 ha) je však Pohansko u Dyje (na soutoku Moravy a Dyje), které bylo osídleno v VII. století. Vykopávky zde byly zahájeny v r. 1958 a dosud byla objevena jen jedna církevní stavba, která pochází z druhé poloviny IX. století a půdorysem odpovídá kostelu "Na Spítálkách" ve Starém Městě. Velikostí je však druhá po basilice v Mikulčicích, s níž však soutěží ve výzdobě barevných fresek.

Archeologický výzkum sice zahrnuje i nejstarší dobu předhistorickou (Dolní Věstonice, Kladno, Kutná Hora, Olomouc, Kroměříž, Košice) a pokračuje v době historické (Kultura keltská, římská, franká), ale při pátrání v těchto starších dobách se často spokojí s pouhým zajištěním archeologických rezervací (jichž bylo 70 v r. 1960). Hlavní pozornost archeologického výzkumu se obrací k památkám říše Velkomoravské, která první navázala kulturní styky s východem. Proto se vykopávky soustřeďují kolem hlavních opevněných sídlišť na Moravě (Staré Město, Mikulčice, Pohansko), kde jsou bohatší výsledky než na Slovensku (Nitra, Děvín u Bratislavy).

POLITICKÉ VIVY

Politické zaměření na východ je tak silné, že dovede překonat i komunistický odpor k náboženství, když jde o uznání historické skutečnosti, že pokřesťanění Slovanů bylo dovršeno byzantskou misí; ale současně je tak mocné, že nedovede překonat odpor k západní kultuře, když jde o uznání historického faktu, že říše Vel-

komoravská byla křesťanská již před příchodem soluňských bratrů. V tomto politickém větru vanoucím od Východu stojí v úplně izolaci kostel v Modré u Velehradu jako výmluvný svědek západní kultury. Tento velkolepý objev byl sice učiněn již v r. 1911, ale teprve archeologickým výzkumem v r. 1953 bylo zjištěno, že je to zcela nový směr v archeologickém výzkumu, který ukazuje cestu na Západ:

"Byl objeven půdorys zděného jednolodního kostela s velmi protáhlým pravouhlým kněžištěm; půdorys, který v architektuře raného středověku neměl obdoby na evropské pevně. Půdorys kostela podrobil Dr. J. Cibulka srovnání se všemi středověkými kostely, které měly pravouhlé kněžiště, a to v oblasti Sýrie počínaje, přes Španělsko, Poryní až na britské ostrovy, neboť jediné takové kostely s pravouhlým kněžištěm jsou ve shodě s půdorysem kostela v Modré. Kostely tohoto typu na britských ostrovech vznikaly v 6. až 8. století." (Lidová demokracie, Praha, 15. února 1959.)

KŘESŤANSTVÍ PŘIŠLO ZE ZÁPADU

Výsledky podrobného studia (které byly potvrzeny také pozdějšími objevy kostelů ve Starém Městě a v Mikulčicích) bylo pak nade vší pochybnost jasně prokázáno, že křesťanství přišlo ke Slovanům ze Západu, neboť iroksotští misionáři dovršili pokřesťanění Slovanů tím, že v jejich středisku "Veligrad" postavili kostel iroksotského stylu kolem roku 800. Tento objev překvapil i Československou akademii věd, která sama po přesvědčivých zprávách vydala obsáhlou studii prof. dr. J. Cibulky: Velkomoravský kostel v Modré u Velehradu, Praha, 1958, str. 362.

Záhy však bylo zjištěno, že pravda v této vyčerpávající studii není v souladu s oficiální doktrínou a tudíž nemůže být určena pro lid. Proto byla kniha stažena z oběhu s tímto odůvodněním:

DVOŘÁKOVA "STABAT MATER" V TORONTĚ

Torontský symfonický orchestr a Mendelson Choir uvedly v dubnu v Massey Hall pod taktovkou Waltera Susskinda slavnou Dvořákovu "Stabat Mater".

Podkladem Dvořákovy práce je latinská báseň "Stabat mater dolorosa", meditace na Kristovu smrt a Kristovu matku, stojící pod křížem.

Dvořák započal svoji práci práci krátce po smrti své dceryšky

"Nepřekvapilo by, kdyby si jeho práci vydalo například katolické teologické učiliště. Možná také, že tu jsou cenné podněty pro odborné pracovníky. Možná. Pak by tedy snad postačilo, aby vyšla k internímu použití, jak je v Akademii ostatně obvyklé." (Tvorba, Praha, 5. března 1959, str. 237.)

KULTURNÍ DAR

CYRILA A METODĚJE

Když nemohla být popřena historická skutečnost, že "Morava byla přibližně po dobu 70 let před příchodem Konstantina-Cyrila a Metoděje křesťanská" (J. Cibulka, ibidem, str. 293), bylo aspoň znemožněno hlášení tohoto objevu. Důvodem pro takové omezení vědy nebyla účta k dílu soluňských bratrů, nýbrž zneužití jejich díla k cílům politické ideologie. Ale ani dřívější pokřesťanění Slovanů vlivem keltské církve západní nlesňuje zásluhy byzantské mise východní. Cyril a Metod nepřinesli totiž Slovanům jenom písmo slovanské (glagoliku), nýbrž i Písmo Svate (liturgii) ve slovanském jazyku; nejen světo-voou kulturu laickou, nýbrž i křesťanskou.

Kulturní přínos východu nutno tudíž hodnotit nejen politicky, nýbrž i nábožensky. Vytvoření nadnárodního jazyka staroslověnského nepochybně působilo jako jednotící prvek; stejný cíl však sledovala nová organizace církevní (Metodějův arcibiskupský úřad vytvořil nezávislost církevní organizace velkomoravské), jakož i nová organizace soudní (Konstantin se stal zakladatelem slovanské pravovědy tím, že upravil cívilní Zákon sudný podle byzantské Eklogy). Ale staroslověnský jazyk se stal nejen literární řečí Slovanů, nýbrž i světo-voou řečí církve tím, že byl povýšen jako liturgický jazyk na úroveň latiny a řečtiny. Toto velké dílo Cyrila a Metoděje nejlépe hodnotí skutečnost, že nejen slovanské písemnictví, nýbrž i slovanská bohoslužba dosud trvá — po 1.100 letech.

OTHELLO NA KANADSKÉ TELEVISI

S K V Ě L Ý ÚSPĚCH VERDIHO OPERY

Kanadská televize se vyznamenala. Verdiho a Shakespearův Othello předvedený minulý týden byl jedinečným uměleckým úspěchem. Tragedie černošského vojévůce ve službách Benátek, šířícího žárliivosti a vrcholící v smrti jeho i jeho krásné Desdemony nebyla pro televizi lehkým problémem. Nejen proto, že není lehké vtěsnat 93 účinkujících do televizní krabice, ale prostě proto, že televize a opera nejsou příliš dobře dohromady. Či tak jsme alespoň soudili, než jsme viděli Othella.

Skvělý výkon, herecky i pěvecky, podali Richard Cassilly v roli Othella, naše dobrá přítelkyně Ilona Kombrink v roli Desdemony a montrealský bariton Louis Quilicot v roli šáfelského Iaga. V drobnějších rolích vystoupili John McCollum, Nasco Petroff, náš Jan Rubeš a jiní. Neposledním kladem této znamenité produkce byly řídké a vkusné reklamy.

OCHOTNICKÁ SCÉNA "U Z E L"

JUGOSLÁVSKÁ HRA V TORONTSKÉ SOKOLOVNĚ

Československý divadelní kroužek v Torontě se rozloučil s letošní sezonou předvedením hry "Uzel". Hru napsal Petar Petrović a do češtiny byla přeložena Jaroslavem Urbanem.

"Uzel" je nenáročná veselohra, či, jak bylo uvedeno na pozvánkách, "žert ze vši o třech dějstvích". I když nijak originální svým námětem, nepostrádá původností, představivostí a vtipu. Herecky torontští ochotníci podali pěkné výkony i když děj neměl vždycky takový spád, jaký by si hra vyžadovala. Ale to je obvyklé u premii i v profesionálních divadlech.

Zdeněk Vykonkal v roli Stevana Jeliče byl přesvědčivý a sedlácky rozšafný a zřejmě se v roli cítil jako doma. Jeho ženu, Ra-

v r. 1876 a dokončil ji po smrti dalších dvou dětí jen několik měsíců později.

Mezi soloisty zvláště vynikli basista Ara Berberian. Dobré výkony podali tenorista Carl Olsen a kontralto Mary MacKenzie.

Torontský symfonický orchestr a zvláště Mendelson Choir byly ve znamenité formě. Walteru Susskindovi patří dík za jeho skvělou propagaci české hudby.

JEAN-CLAUDE RENARD:

VZÝVÁNÍ ČASU

Ospalý večer je zelený pod zemí. A nikdo v noci, kdo v jímě by nebyl. Kdo kdysi mrlce, zemel i v zemi. Siroby chleba je pojídán rné. O' blecka námič pohřební žito! Ovoco v popel! Zásrubní písku kde klíčí zvolna práhlečné tělo! O' sněhu zarátý mátou a věcmi! A proto láska miluje nadále. A proto oheň drží se modlení. A proto nyní sůl světy posvětili. A proto duch dal pukatí kameni.

Přeložil František Lištopad

NOVÉ ZAMĚSTNÁNÍ:

FRONTOVNÍCI

PENSITĚ SI PRIVYDELAVALI ČEKÁNÍM VE FRONTÁCH

Lidé doma si zaslouží medaili za mnohé věci a v ne neposlední řadě za trpělivost. Čekají na všecko: byty, maso, hřebíky a konec komunismu.

Normální fronty na zboží se dělí na krátkodobé a dlouhodobé. Krátkodobá fronta vznikne tím, že občan jde po ulici a vidí, že před obchodem se formuje zástup kupujících. Postaví se do řady a pak se teprve informuje, co dnes v obchodě mají. Čekání v těchto frontách není příliš dlouhé, zpravidla jedna až dvě hodiny, proto název — krátkodobá fronta.

K frontám dlouhodobým patří fronty, které vznikají před obchody s masem. Fronty se začínají tvořit časně ráno, v létě již před čtvrtou hodinou. Vyskytují se v nich "frontovníci z povolání", většinou pensisté, kteří stojí ve frontě za určitý poplatek. Frontovníci si za několik hodin čekání vydělá průměrně 10 až 20 Kčs, za předpokladu, že maso přinese.

Lépe jsou placeni frontovníci za čekání na jiné nedostatkové zboží, jako jsou ledničky, linoleum a podobně. Takové fronty se začínají formovat obyčejně již den předtím než ledničky přijdou do obchodu. Tito frontovníci dostanou za své čtyřicetihodinové čekání 200 až 300 Kčs, ovšem když ledničku opravdu přinesou. Hmatatelnější doklad krachu komunistického hospodářství si sotva lze představit.

KROKODÍLÍ SLZY

Knihu Alexandra Solženicyna "Odin děň Ivana Děniseviče" zná celý svět. Ve svobodných zemích je přijímána jako doklad zřetelnosti diktátorských režimů vůbec a komunistických zvláště. V zemích komunistického bloku ji však posuzují po výtece jako doklad "stalinské a berijovské zvůle", což je posuzování poněkud omezené.

Solženicynova prosa je všelidská, je namířena proti zneužívání moci vládnoucími osobami či klikami nejen v Sovětském svazu, ale všude, kde se vytvořil pod vlivem a za pomoci Sovětského svazu režim podobný.

Také v Československu se projevila zvůle vládnoucích osob více než zřetelně. Může někdo zapomenout na proces s třinácti tzv. "velezrádci", v čele s Miladou Horákovou, v r. 1950? A četné další procesy se stejnými surovými rozsudky, ale méně známe?

Miroslav Drozda v "Literárních novinách" píše, že kniha Solženicyna je tragickým mementem, zavazuje každého, kdo ji čte a naplňuje ho odhodláním — nedopustit, aby se něco takového opakovalo! Nejen, že se to nesmí opakovat, milý pane Drozdo, ale je třeba také statečně a mužně odčinit všechno to předcházející "nespravedlivé slepé odsuzování a žalářování", nad kterým se tak rozhovčujete, k němuž došlo u nás z vůle Gottwaldova a Noska, či Zápotokeho nebo Novotného.

Abyste předsevzetí z čtení Solženicyna bylo opravdové, je třeba se podívat kolem sebe a zde na konkrétních případech usilovat o nápravu spáchaných křivd. Stačí, rozhlédnete-li se jen po literárních kruzích, abyste měl práce nad hlavu. Roníte-li slzy jen nad stalinskou a berijovskou zvůlí a jejich oběťmi v Sibirii — doma však shledáváte všechno v nejlépeším pořádku, pak se musíme domnívat, že jde o slzy krokodíli, které, jak známo, jsou jen předstírané a neupřímné.

STO LET SLAVNÉ JEDNOTY PAŘÍŽSKÉHO SOKOLA

VÝROČÍ JEDNOTY, O NÍŽ PSAL NERUDA A KTEROU NAVŠTÍVIL FR. PALACKÝ

MARIE PROVAZNIKOVÁ

— Ve sláve sokolského století jaksi tiše přešla vzpomínka na rovněž sté výročí naší nejvýznamnější zahraniční jednoty, Sokola pařížského.

Pravda, ta pařížská stovka je poněkud problematická. Kdybychom se drželi "křestního listu", t. j. data formálního ustavení jednoty pod jménem "Sokol", došli bychom věku pouhých 70 let. Ale pařížská jednota si nedá vzít (přes to, že je rodu ženského), že je starší. Tenkrát před 70 lety totiž šlo skutečně jen o křtiny — dítěte narozeného o 30 let dříve pod jménem Českomoravská beseda. Později bylo přejmenováno na Československou besedu a po třetí dostalo definitivně jméno Sokol. Nic jiného se nezměnilo. Členstvo a všichni činovníci zůstali, dokonce i zápisník, pokladní a účetní kniha pokračovaly bez přerušení.

Členové Besedy byli také ztožňováni se Sokoly už před změnou jména. Svědčí o tom vzpomínka Jana Nerudy na setkání s oddaným přítelem našeho národa Louis Légerem roku 1863. Píše v ní o Légerovi jako členu pařížské české besedy a v závorce dodává "a podotýkám, též pařížského Sokola". Opakuje, že mluvil v roce 1863. O spojitosti se Sokolem — se zdá také svědčit návštěva Týřsova v Besedě roku 1867. Měla tedy pařížská jednota plné právo oslavovat svou stovku. Připomněl ji vkusný památník, právě vydaný. Jsou v něm milé, srdečně psané vzpomínky generála Fauchera, kdysi velitele francouzské misie v Československu, senátora Jeana Bertauda a oddaného bratra Francouze Louise Jointa. Jádrem knihy tvoří přehled dějin jednoty od archiváře bratra Chaloupky.

Jsou to dějiny bohaté. Od svého vzniku byla Beseda a později Sokol střediskem všeho českého života v Paříži. Kdo z vlasti projížděl Paříží, každý se v Besedě zastavil. Palacký, Rieger, Vrchlický, Ondříček i chorvatský biskup Strossmayer — to je jen několik jmen z dlouhé řady návštěvníků. Čestnými členy Besedy byli naši vzácní francouzští přátelé, básník Louis Léger, profesor Sorbonny Arnošt Dennis a předseda Unie francouzských gymnastů Sansboeuf. Tento Francouz vlastně to byl, kdo dal první podnět k přeměně Besedy na sokolskou jednotu.

Pařížský Sokol zajišťoval na slety do Prahy a vital navzájem vítězné zájezdy Sokolů na mezinárodní závody ve Francii. Často byl nazýván neoficiálním vyslancem českého národa v Paříži.

Nejslavnější stránkou dějin pařížského Sokola je jeho účast v I. světové válce. Když přišla zpráva o sarajevském atentátu, seděl starosta jednoty Smutný na tribuně slavnosti francouzských gymnastů. Jeho soused, přednosta departmentu, se ho zeptal, co budou dělat pařížští Sokolové, dojde-li k válce. Bratr Smutný odpověděl: "Naše místo je jasné — půjdeme s vámi." A šli. O tom napsala do památníku putavě sestra Bělehrádková. Všichni zbraně schopní muži z pařížské kolonie se dobrovolně přihlásili a šli k odvodu — pod praporem pařížského Sokola. Bratři byli odvedeni do jednoho. Češi byli zařazeni do cizinecké legie jako samostatná rota, kterou Francouzi nazvali podle jejího pozdravu "rotou Nazdar". Zvláště se proslavila v bitvě u Arrasu, kde za vítězství této jediné bitvy zaplatila 40ti životy a plným stem raněných. Celkem 60 jmen bratří padlých v I. světové válce nese skromný pomník na sokolské louce na Márně.

K nim se řadí 20 jmen z II. světové války, ve které jednota věrně pokračovala v tradici rot Nazdar. Zase všichni muži zbraně schopní se přihlásili do armády, ostatní a později demobilizovaní i sestry pracovali v podzemí. Jednatel Sokola bratr Fiedler byl předsedou československé skupiny podzemního hnutí Résistance. Ta udělala dobrý kus práce, až

před samým koncem války byla dopadena gestapem. Vypadalo to hrozné, ale dobře organizovaná Résistance dovedla bratry a sestry uchránit před deportací a zachránila jejich životy. Ani za II. republiky neustal pařížský Sokol ve své roli československého reprezentanta v metropoli nad Seinou — ne sice již jako ilegální "vyslanec", ale jako dobrý pomocník řádného vyslanectví. K roli neoficiálního zástupce národa se vrátil zase po puči. Po návratu z XI. sletu a po zprávách o pronásledování bratří a sester za sletové demonstrace přerušil pařížský Sokol styky se zkomunizovaným pražským vedením a vstoupil do Ústředí československého Sokolstva v zahraničí. První ze všech zahraničních jednot se odvážil roku 1954 exulantského sletu, který svým úspěchem dodal odvahy jiným.

SOKOLSKÉ HOKEJOVÉ MUŽSTVO V TORONTĚ?

"OBĚTAVÝCH pracovníků v našem krajském životě ubývá, stárneme. Naše děti sice naučíme český nebo slovensky, budeme-li se o to starat, ale mnohem hůře do nich třeba budeme vštěpovat historii národa, z něhož vyšli jejich rodiče. Přízpůsobují se již této zemi myslí jinak a stávají se prostě Kanadany.

Těch možností, jak v budoucnu udržet v činnosti naše krajské spolky, není mnoho, ale jedna tu však nesporně je — a to je sport. Mladí na celém světě holdují s nadšením sportu, starší stávají se pak "fanoušky". V Kanadě sport je středem zájmu široké veřejnosti, stejně tak jako v kterékoliv evropské zemi.

V našem krajském životě máme Sokol, kde se hlavně cvičí na nářadí. Kanadští Sokolové měli by však svou činnost dělat více intenzivně a moderněji. Přesněji řečeno, důraz by se měl klásti na pěstování takových sportů, které jsou v této zemi populární. Mám na mysli především lední hokej, ale i snad krasobruslení. Když jsme před časem začli vyjednávat hokejový zápas New York-Toronto, otázka byla koho proti hostům postavíme? Vyjma několika býv. fotbalistů torontské Sparty, jsme o nikom nevěděli, neboť krajský hokej se tu nikdy nehrál. Ale postupem času se objevila řada jmen, synů našich starousedlíků i exulantů.

A mnozí z vás již viděli, jakými talentovanými hokejisty jsou třeba Corn, Stěpánek, Kubík, Tůma, Demartini, Vág a jiní. Co tak soustředít tyto chlapece, a ještě další neznámé, kteří se nepochybně objeví a kteří tu jsou, v jednom mužstvu třeba pod hlavičkou Sokola? Byl by to jistě dobrý celek, který by dal životu naší etnické skupiny něco nového a povzbuzujícího do budoucna. A to právě ve sportu, který je v Kanadě nejpobulárnější a jenž má i doma ve vlasti bohatou tradici — v ledním hokeji...

(Z projevu L. PRŮDKA, jednatele torontské odbočky ČSNS, v Kanadě u příležitosti nedávné valné hromady).

BITVA O TORONTO

Před stopadesátí lety, 27. dubna 1813, byla podepsána kapitulační Town of York (dnešní Toronto) veliteli kanadských a amerických jednotek.

Výstava vzácných dokumentů, knih, map a tisků, vztahujících se k bitvě o Toronto a k válce r. 1812 byla otevřena v torontské veřejné knihovně, College a St. George Sts. 24. dubna a potrvá do 25. května.

JEZERO MUSKOKA

375 stop Krásného piskového pobřeží, 4 acry, dům o 8 místnostech, chata se 3 místnostmi. Hodí se pro spolek klub anebo náboženskou skupinu. Cena 37,500.00. Telefon HI 7-5041 nebo P.O. Box 4, Don Mills, Ontario.

ZE SOKOLA MONTREAL

20 dubna pořádala jednota Tělocvičná akademii začta v tělocvičně Mount Royal High School. Naši malí sokolci nastoupili v pěkných nových cvičebních úborech. Žákyně mají červené sukýnky, bílá trička s modrým sokolským znakem, žáci modré trenýrky, bílá trička s červeným sokolským znakem. Bylo radost se na ně podívat, když při zahájení vpochoďovali do tělocvičny. Galerie, zaplněná asi 150 diváky, je přivítala bouřlivým potleskem. Ku cvičení nastoupila 3 družstva žáků a 2 družstva žákyn, celkem 38 cvičících. Pořad řídili br. náčelník S. Skála a sestra náčelnice E. Pospíšilová. Družstva vedli bratři A. Dojáček, F. Vidlák a sestra Z. Keutová.

Žáci předvedli kotouly, stoje, hvězdy a pyramidy na žínkách, přeskoky přes bednu s mřížkou a základní cviky na bradlech. Žákyně cvičily na kladině všechny druhy přechodů, kotouly na žínkách a základní cviky na bradlech. Pro nedostatek času nebylo možno celý program vyčerpat. Cvičení bylo zdařilé a vyznačovalo se vzornými nástupy, dobrou držbou těla a nadšením s jakým žactvo cvičilo. Dobré výsledky jsou zadostiučiněním našim obětavým cvičitelům a povzbuzením naší sokolské drobtině.

Jako host vystoupilo pokročilejší žactvo klubu Palestre National, které předvedlo pěkné cviky na žínkách a volná prostná. Na zahájení k žákům promluvil br. starosta F. Vidlák, o významu sokolské výchovy k rodičům br. vzdělávatel V. Chochol.

K SJEZDU SPORTOVCO

TERMÍN SJEZDU 13. dubna byl určen již několik měsíců předtím, neboť vyhovoval zejména Marii a Otto Jelinekovi. Byl to vlastně jediný vhodný den, kdy naši mistři světa neměli jiné oficiální závazky. Obětavě věnovali svůj čas a umění a byli zlatým hřebem tohoto krajského podniku. Tento týden ve dnech 3. a 4. května dojde v torontské Maple Leaf Garden k velké lední revui, ve které vystoupí Maria a Otto Jelinek s dalšími mistry světa: Evou a Pavlem Romanovými z Prahy, Holandankou Dijkstrou a Kanadánem MacPhersonem.

JAN RUBEŠ v rámci banketu v Masarykově domě vystoupil s plným úspěchem, následován ohlašovými hosty z N. Yorku — komikem J. Kohoutem a Karlem Radou, A. Lexovou, S. Klučovskou, M. Peckou, cymbálovou hudbou Bartoše a zatančila krojovaná skupina Moravských Slováků z Toronto. Návštěva byla rekordní, snad více našich krajanů přišlo na Masarykovu halu v poslední době jen jednou, když v Torontě byl poprvé J. Kohout před osmi lety. Také tehdy byli pořadateli čs. sportovci — Sparta Toronto.

JOSEF MALEČEK, hrající na ledě s bílou čepičkou a číslem 7 na svetru, byl podarován menším darem, který pro něho přichystali torontští sportovci — sverázne malovaným talířem od Z. Vykoukala. Byl mu předán ku konci banketu v malém sále Masarykova domu L. Průdkem za přítomnosti kapitána torontského hokejového mužstva S. Staňka, a dalších předních čs. sportovců jako ing. B. Svobody, dr. V. Hauzenblas, dr. Peterse, O. Rozvody, ing. Schejbal a atd. Přítomní byli též za "Voice of America" Kourek, vydavatel Amerických listů Švehla, vedoucí výpravy z N. Yorku J. Petlička, redaktor dr. A. S. Kalina z Clevelandu, za ČSNS v Kanadě J. Corn, dr. Híkl a jiní. Po skončení této malé slavnosti J. Maleček natočil s našimi sportovci rozhovory, jež byly později vysílány Radiem Free Europe do Československa.

JEDNOTLIVCI, ačkoliv nebyli aktivními účastníky Sjezdu, přijeli do Toronta z míst vzdálených, jako ing. M. Svoboda z Los Angeles. Slávista Svoboda byl již před druhou světovou válkou držitelem čs. dorosteneckého rekordu v běhu na 400 m. časem

JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámit, že opět provádí veškerý Plumbing Heating, opravy a nové práce, pod firmou

QUALITY PLUMBING & HEATING COMPANY

Volejte LE 3-8396

YAROSLAV HUEBER

(Dr. Jur.) LL.B.

Tels.: EMpire 8-5536 - 927-1196

Ste 215

NOTAR A ADVOKAT

57 Queen Street West, Toronto 1

NOVÁ KOZICHY NA MIRU. PŘE-MODELOVÁNÍ Zboží se zárukou Oddělné opravy

FRANK PECH

238 KING ST. E., HAMILTON, Ontario Tel.: JA. 2-8925

RYBY NEJSOU NEMÉ MLUVÍ

Vědci studující život ryb a život pod mořskou hladinou vůbec si sestrojili v Kalifornii umělou velrybu z umělých hmot. Je to vlastně elektronická pozorovací stanice v podobě šesti metrové velryby. Opravdu, od živé velryby by ji nikdo nerozeznal. Tato umělá velryba může být elektronicky řízena na vzdálenost dvaceti pěti kilometrů i ve větší hloubce pod hladinou. Je vybavena televizí, odposlouchávacím zařízením a vysílačkou, kterou podává zprávy mateřské lodi. Aby umělá velryba přilákala k sobě jiné ryby a mohla je pozorovat zblízka, vypouští čas od času malé rybíčky a jiné rybí lahůdky. Tak je možno z největší blízkosti zaznamenat na pásku magnetofonu všechny rozdílné zvuky, které ryby vydávají. Vědci jsou přesvědčeni, že časem se podaří rozluštit také smysl těchto zvuků — či řečnické významy řeči "němých" ryb.

52 vt. a reprezentoval pak nejednou ČSR v mezinárodních utkáních, než předsedal na rugby. Spartan dr. V. Hauzenblas držel čs. rekord ve skoku vysokém — 1.98 m. v době, kdy světový rekord byl 2.09 m. Jak šel vývoj za dvacet let nahoru — dnes je světový rekord 2.27 m. a československý 2.11 m. (Lánský) 40letý Hauzenblas aneb více známý mezi sportovci přezdívkou "Zajíc" je lékařem u amerického námořnictva a ještě vloni skočil do výšky 1.90 m. Ota Rozvoda, bývalý atlet a cyklista se také divil, jak se zlepšil rekord závodu Běchovice-Praha. Slavný běchovický závod vyhrál Rozvoda v barvách Slavie v r. 1933 časem 34:04.4 min., v současné době je traťový rekord 29:50 min., utvořený loni Tomášem z Pardubic (Zemřeléhoho tradičního a dlouholetého startéra R. Richtera vystřídal známý atletický pracovník J. Vykoupil).

MEZINÁRODNÍM sportem

BRAZÍLICI zahájili evropský zájezd v kopané vítězstvím nad nár. mužstvem Portugalska v Lisaboně 1-0.

MAPLE Leaf opět obhájilo Stanley Cup v Národní lize profesionálů a slavnostní parádě torontských hokejistů, kteří projížděli Torontem v otevřených limusinách přihlíželo 60.000 diváků.

HABEŠAN Bikila skončil úspěšněm maratónem až na 5. místě, vyhrál Belgičan Vandendriesche. BENFICA Lisabon remisovala v prvním semifinále zápasu o Evropský pohár mistrů v kopané 0-0 s Feyenoord Rotterdam.

AUSTRALAN Windle zlepšil svět. rekord na 200 m. vol. způsob, který až dosud držel Japonec Yamaka.

PRVNÍ dn y panamerických her v San Paulo nepřinesly kanadským sportovcům žádných úspěchů — oba tenisté, Fontana a Panquier byli vyřazeni, v odbíjené, Kanadane prohráli hladce s Brazilci a plavkyně Stewartová nezískala očekávaná Zlatou medaili.

Hodláte-li cestovat kamkoliv

AIRSEALAND

TRAVEL SERVICE

684 BLOOR STREET WEST

ODBORNĚ VAM PORADÍ

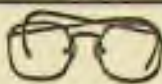
W. J. MARTINEK

KANCELAR: LE. 1-4661

RES.: RO. 9-3714

Listky na

spátky neb za hotové

L. LUNSKÝ, OPTIK

Prohlídka očí - Zhotovení brýlí

Prvotřídní kvalita

Hovoříme česky

470 COLLEGE ST., TORONTO

WA 1-3924

ČESKÁ CUKRÁRNA V HAMILTONU

doporučuje

videňské dorty

mandlové a oříškové,

české punčové dorty

a výborné zákusky

JOE'S

BAKERY & COFFEE SHOP

118 KING ST. E. — JA 9-2323

Návštíte naši kavárnu!

PROCK INSURANCE AGENCY

124 PANDORA CIRCLE

SCARBORO, ONT.

AXminster 3-7916

AUTO - POŽAR - BONDY

Dopravní a všeobecné pojištění

Výhodnější a levnější podmínky

Auto - financování

EVROPSKÁ LÉKARNA

posílá

LÉKY DO ČSSR

Rychlé a přesné dodání

HILARY'S DRUG STORE

344 BATHURST ST.

TORONTO

Tel.: EMpire 8-1059

Ušetříte na nábytku,

když nakoupíte přímo v továrně

UNITED FURNITURE FACTORIES

Showrooms

511 KING ST. W. - EM. 8-7316

Stereo HI-FI importujeme přímo

z Německa

3 POKOJE \$ 159.00

\$ 421.70

TORONTO — VÍDEŇ

("JET" PRO SKUPINY)

AIR & OCEAN

TRAVEL CENTRE LTD.

NOTARY PUBLIC

1 ADELAIDE ST. E.,

(roh Yonge St.)

TORONTO

EM 3-8888 (4 linky)

KAREL BUZEK,

Notář.

Bohoslužby v rodném jazyce

se konají každou neděli o

11. hod. ráno v čs. baptistickém

kostele na 1624 Queen

Street West.

Zpívá pěvecký sbor.

Každý srdečně zván.

Rev. J. Novák, Tel. 726-5960